

มาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้าน
การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

Measures to Prevent and Combat Human Trafficking under the ASEAN
Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children,
B.E. 2558

ฉัตรวรินทร์ ภู่วัชรพิบูล¹
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000, ประเทศไทย
อีเมลติดต่อ: chatwarine.p@ubru.ac.th

Chatwarine Poowatphiboon²
Faculty of Law, Ubonratchathani Rajabhat University
2 Nai Mueang, Muang, Ubon Ratchathani 34000, Thailand
Email: chatwarine.p@ubru.ac.th

Received: June 5, 2024 Revised: September 15, 2024 Accepted: September 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะสตรีและเด็ก กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กของประเทศไทย ข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 และมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

จากการศึกษาพบว่า การค้ามนุษย์ถือเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยปัจจุบันพบว่า เด็กและสตรีเสี่ยงต่อการถูกค้ามนุษย์ เนื่องจากสภาพทางเพศ การปฏิบัติจากครอบครัว และความเหลื่อมล้ำจากสังคม ดังนั้น ประเทศไทยเข้าเป็นรัฐภาคีอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 เป็นผลทำให้ประเทศไทยต้องมีกฎหมายภายในเพื่อรองรับอนุสัญญาดังกล่าว โดยปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและสตรี ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 และทั้งนี้ ประเทศไทยมีมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ เพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์

¹ อาจารย์.

² Lecturer.

โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 โดยมีการสร้างความตระหนักรู้ในสังคม จัดทำโครงการรณรงค์เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ และการแก้ไขปัญหาภัยเสี่ยง เช่น การส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจ, การส่งเสริมการศึกษา และการเสริมสร้างระบบสวัสดิการสังคม แต่ทั้งนี้แล้ว ผู้เขียนเห็นว่าควรมีการเพิ่มมาตรการในการปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว โดยมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีมาตรการคุ้มครองเหยื่อ และรวมถึงมีการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายและยกระดับมาตรฐานเข้าสู่ระดับสากล

คำสำคัญ: มาตรการป้องกัน; การต่อต้าน; การค้ามนุษย์; อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

Abstract

This research article aims to study the problems and causes of human trafficking in Thailand, especially women and children, laws related to the prevention and suppression of human trafficking, especially women and children, Thailand's provisions of the ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children B.E. 2558, and the country's measures to prevent and suppress human trafficking under the ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children B.E. 2558.

The study found that human trafficking is a major problem for Thailand. Currently, children and women are at risk of being trafficked due to their gender, family practices, and social inequality. As follows: Thailand became a state party to the ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children, B.E. 2558, which resulted in Thailand having domestic laws to support the convention. Currently, Thailand has domestic laws related to combating human trafficking, especially women and children namely the Prevention and Suppression of Human Trafficking Act B.E. 2551, and the Child Protection Act B.E. 2546. In addition, Thailand has measures to prevent and combat human trafficking in order to comply with the ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children B.E. 2558, by raising awareness in society, organizing campaigns to create understanding about the problem of human trafficking, and solving risk factors, such as promoting economic opportunities, promoting education, and strengthening the social welfare system. However, the author sees fit to increase measures to suppress such crimes, including strict law enforcement, training of relevant officials, measures to protect victims, and continuous international cooperation, both bilaterally and multilaterally, to create networks and raise standards to the international level.

Keywords: Measures to Prevent ; Combat; Human Trafficking; ASEAN Convention against Trafficking in Persons, Especially Women and Children B.E. 2558

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยในอดีต ไม่ได้มีการกล่าวถึงลักษณะของปัญหาการค้ามนุษย์อย่างชัดเจน แต่มีสิ่งแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างการค้ามนุษย์ในอดีต คือ การมีทาสตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงสิ้นสุดเมื่อกลางยุครัตนโกสินทร์ ในสมัยสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 และการเริ่มเข้ามาของหญิงชาวจีนที่เข้ามาค้าประเวณีในสยามประเทศจนเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ต่อมาทางการได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสัญจรโรค ร.ศ. 127 แต่ถึงกระนั้น ก็ไม่ได้มีข้อมูลว่าหญิงที่เข้ามาค้าประเวณีในยุคนั้นเข้ามาด้วยความสมัครใจ หรือถูกบังคับขู่脅ให้ทำการค้าประเวณีซึ่งถือเป็นลักษณะของการค้ามนุษย์หรือไม่ จนมาถึงในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์การค้ามนุษย์ (Human Trafficking) อาจถูกมองว่าเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับบางคน เพราะไม่เห็นหรือปรากฏชัดเจนเหมือนอาชญากรรมอื่น ๆ แต่ในความเป็นจริงแล้วปัญหาการค้ามนุษย์ถือเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมาก เพราะการดำเนินการนั้นทำเป็นขบวนการมีเครือข่ายซับซ้อน ปกปิดยากต่อการตรวจสอบ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการบังคับใช้กฎหมาย หรือแม้กระทั่งบางกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐเพิกเฉยหรือร่วมมือกับขบวนการค้ามนุษย์เพื่อหวังเอาเงินสินบน ความร้ายแรงของการค้ามนุษย์ที่เป็นอาชญากรรมข้ามชาติติดอันดับ 2 ของโลก รองจากการค้ายาเสพติด ถือเป็นภาระที่ผิดทั้งกฎหมายภายในและหลักกฎหมายสิทธิมนุษยชน เป็นปัญหาที่ส่งผลต่อทั้งภาพลักษณ์และผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ และประเทศไทยเป็นประเทศที่ถือได้ว่ามีปัญหาอย่างรุนแรงในเรื่องการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยปัญหาการค้ามนุษย์ได้ถูกบรรจุเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งตามรายงานการจัดลำดับสถานการณ์การค้ามนุษย์ (Trafficking in Persons (หรือ Tip) Report) ของสหรัฐอเมริกาประจำ ค.ศ. 2015 จัดลำดับให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่ม tiers 3 (Tier 3) เลื่อนลำดับจาก 4 ปีก่อนที่ไทยอยู่ในกลุ่ม tiers 2 (Tier 2) เท่านั้น โดยที่กลุ่ม tiers 3 (Tier 3) ถือว่าเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในด้านการค้ามนุษย์มากที่สุด ประเทศในกลุ่มนี้จะถูกมองว่าไม่มีความพยายามที่จะแก้ปัญหาด้านการค้ามนุษย์อย่างจริงจัง ส่วนกลุ่ม tiers 2 ถือว่าเป็นกลุ่มที่ถึงแม้ยังมีปัญหาด้านการค้ามนุษย์อยู่และยังแก้ไขไม่ได้ แต่รัฐบาลยังมีความพยายามที่จะแก้ปัญหาอย่างจริงจัง รัฐบาลไทยได้เพิ่มความพยายามดำเนินการสืบสวนคดีการค้ามนุษย์เพื่อธุรกิจทางเพศ และคดีที่ต้องสงสัยว่ามีการบังคับใช้แรงงาน รวมถึงดำเนินคดีและพิพากษานักค้ามนุษย์หลายร้อยคน อีกทั้งยังเริ่มสืบสวนคดีการค้าแรงงานในภาคอุตสาหกรรมประมงหลายสิบคดี ตัวอย่างการดำเนินการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ในไทยเหล่านี้ ส่งผลให้กระทรวงการต่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกาได้รายงานผลการจัดอันดับเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทย โดยเลื่อนไปอยู่ในกลุ่ม tiers ซึ่งถือเป็นประเทศที่มีความพยายามในการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์มากขึ้น ในการนี้ถือเป็นเรื่องที่ดีของประเทศไทยหลังจากการพยายามบังคับใช้กฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์³

อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children: ACTIP) ซึ่งได้มีการลงนามโดยผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียน เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์นั้น มีผลบังคับใช้วันที่ 8

³ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, “ปัญหาการค้ามนุษย์ในไทย,” แก้ไขล่าสุด 2564, สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2566, <https://www.researchcafe.tsri.or.th/inequality-of-men/>

มีนาคม พ.ศ. 2560 หลังจากประเทศสมาชิกอาเซียนได้ส่งมอบสัตยาบันสารครบ 6 ประเทศ อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก จะมีผลบังคับใช้ภายใน 30 วันหลังจากที่ประเทศสมาชิกได้ส่งมอบสัตยาบันสารต่อสำนักเลขาธิการอาเซียนครบทั้ง 6 ประเทศแล้ว ซึ่งฟิลิปปินส์เป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 6 ที่ได้ส่งมอบสัตยาบันสารดังกล่าวไปเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมานุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความพยายามของอาเซียนในการดำเนินการแก้ไขและต่อสู้กับอาชญากรรมที่เลวร้ายนี้ อีกทั้งยังเป็นมาตรการป้องกันและปกป้องผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมมาตรการบังคับใช้ให้เข้มงวดขึ้นอีกด้วย และประเทศไทยยังมีการออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

จากข้อมูลดังกล่าว มาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 จึงมีความสำคัญเพื่อหาแนวทางการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศไทยให้พัฒนาในภายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

1.2.2 เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก ของประเทศไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

1.2.4 เพื่อศึกษามาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษานี้ มีขอบเขตศึกษาถึงมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 โดยทำการศึกษาค้นคว้าจากบทความ ตำรา เอกสาร ทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการการศึกษาวិเคราะห์ เพื่อทำการศึกษาจนนำมาสู่การสรุปผลการศึกษาในที่สุด

1.4 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) จากตำรา เอกสาร บทความ วิทธานิพนธ์ และจากสื่ออินเทอร์เน็ต ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ รวมทั้งทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Information) มาทำการรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytics) จะนำมาสู่การสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทราบปัญหาและสาเหตุการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

1.5.2 ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กของประเทศไทย

1.5.3 ทราบข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

1.5.4 ทราบมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

2. ผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 ผู้เขียนประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ปัญหาและสาเหตุการค้ามนุษย์ในประเทศไทย โดยเฉพาะสตรีและเด็ก

2.1.1 ปัญหาความยากจน

ความยากจนเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ความยากจนเป็นปรากฏการณ์ที่ยังมีอยู่ในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบทประชากร มากกว่า 1 ใน 3 ของประชากรในกัมพูชา สปป.ลาว และเวียดนามจัดได้ว่าเป็นคนยากจน ซึ่งส่วนใหญ่จะกระจุกตัวอยู่ในชนบทและมีประกอบอาชีพเกษตรกรรมจากรายงานการประเมินความยากจนของศูนย์วิจัยสังคมอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงไม่ถึงกับอดอยากอาหาร เนื่องจากยังพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติจากป่าไม้ได้ แต่ปัจจุบันการพึ่งพาป่าไม้เริ่มเป็นหนทางที่ไม่ยั่งยืน เนื่องจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดลงของผลผลิตจากป่าไม้และสัตว์น้ำ ทำให้ประชาชนต้องตกอยู่ในภาวะของความยากจน ซึ่งนอกจากจะมีแนวโน้มสูงขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ทั้งนี้ การกระจายตัวของความยากจนสามารถวัดได้ในเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์ระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ใน 4 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว เวียดนาม และพม่า สภาวะความยากจนในชนบทมีมากกว่าในเมืองโดยผู้ที่อยู่ในเมืองหลวงจะมีรายได้สูงมากกว่าในพื้นที่ชนบทด้วยกัน เช่นใน สปป.ลาว อัตราส่วนคนจนในพื้นที่ที่ไม่มีถนนเข้าถึง มีสูงกว่าพื้นที่ในเขตเดียวกันที่มีถนนเข้าถึงอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม การกระจายตัวดังกล่าวได้สะท้อนออกมาให้เห็นในรูปของความไม่เพียงพอของสาธารณูปโภค ภาวะมลพิษและการเพิ่มขึ้นของชุมชนแออัด ทั้งนี้ เป็นที่น่าเสียดายว่า กัมพูชาและสปป.ลาว กำลังดำเนินรอยตามมาในทิศทางเดียวกันซึ่งนำไปสู่การกระจุกตัวและความทันสมัยที่มีต้นทุนสูง นอกจากนี้ ความยากจนยังปรากฏอยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่าง ๆ ทั้งใน กัมพูชา สปป.ลาว พม่า และเวียดนาม เช่น ชนชาติขมุในสปป.ลาว ที่วิถีชีวิตของพวกเขาก็ถูกคุกคามจากกลุ่มนักธุรกิจที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ส่วนในกรณีของพม่าก็เช่นเดียวกัน การเติบโตทางเศรษฐกิจมีอย่างจำกัดอยู่เฉพาะ แต่ในภาคส่วนที่ได้รับการสนับสนุนจากทหาร ส่วนความยากจนก็ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไปในพม่า เนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ

กับความยากจนมีความสัมพันธ์กัน จึงไม่เป็นที่แปลกใจที่รัฐบาลในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงนิยมใช้นโยบายที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์เพิ่มความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยคาดหวังว่าจะเกิดการกระจายผลประโยชน์ลงไปสู่ความยากจน⁴

2.1.2 ปัญหาด้านการเมือง

สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองภายในประเทศได้กลายเป็นแรงกดดัน และเป็นปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะเข้ามาในประเทศไทยตามช่องทางต่าง ๆ ซึ่งมีความปลอดภัยกว่าและต้องการมีชีวิตที่ดีกว่าเพื่อความอยู่รอด ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน เช่น สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในพม่าที่ยังมีความขัดแย้ง มีการสู้รบของชนกลุ่มน้อย มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน มีการบังคับเกณฑ์แรงงานโดยไม่มีค่าตอบแทน บังคับโยกย้ายประชากรออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ทำให้ไม่สามารถทำงานทำในภูมิภาคเดิมของตนได้ เช่น ชนกลุ่มน้อย กลุ่มไทยใหญ่ กะเหรี่ยง และคะฉิ่น ที่ตกเป็นเหยื่อหรือถูกกระทำที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสถานการณ์ปัจจุบันพม่ามีแนวโน้มของกระบวนการทางการเมืองที่นำไปสู่ประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติพม่ายังประสบปัญหาโดยเฉพาะชนกลุ่มน้อยซึ่งเป็นกลุ่มคนรากหญ้าที่ไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่ได้รับสิทธิพลเมืองอย่างเท่าเทียมกันจากกลุ่มผู้อำนาจ⁵

2.1.3 ปัญหาแรงงานข้ามชาติ

การค้ามนุษย์ในปัจจุบันจึงได้รับการพิจารณาว่า เป็นส่วนหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาตินอกจากจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ร้ายแรงแล้วยังเป็นปัญหาที่บั่นทอนความมั่นคงของมนุษย์อีกด้วย และนับวันการค้ามนุษย์ได้กลายเป็นปัญหาที่แพร่ขยายเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะแทบทุกภาคของประเทศไทยตลอดถึงระดับกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศของไทยได้สรุปไว้ว่า การค้ามนุษย์จัดอยู่ในรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งมีอยู่ 8 รูปแบบด้วยกันได้แก่ การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรี และเด็ก การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้ายสากล อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งประชาคมโลกได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาผ่านกลไกขององค์การสหประชาชาติ และกฎหมายระหว่างประเทศที่ปรากฏในรูปของสนธิสัญญา อนุสัญญา ปฏิญญา หรือพิธีสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเร่งรัดให้ทุกประเทศลงนามในการแก้ปัญหา⁶ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการค้ามนุษย์ได้กลายเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญเนื่องจากเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์และวิถีชีวิตของผู้คนและสังคมในหลายระดับเกิดขึ้นและมีความเกี่ยวพันกับหลายประเทศทั่วโลกโดยเฉพาะเด็กและสตรีต้องถูกแสวงหาประโยชน์และถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนมากมายและได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจตลอดจนโอกาสและอนาคต ความปลอดภัย และความมั่นคงของมนุษย์รวมทั้งเกิดความสูญเสียต่อบุคคลรอบข้างชุมชนและสังคมทั้งในรูปแบบของการล่อลวงทางเพศ การค้าแรงงานเด็ก แรงงานที่ถูกบังคับ นอกจากนี้ประเด็นที่มีความละเอียดอ่อนสูงแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของประเทศไทยในสังคมโลกอีกด้วย

⁴ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, *การค้ามนุษย์ในประเทศไทย: ปัจจัยที่เป็นสาเหตุ เครื่องมือ และกลไกในการแก้ไข* (กรุงเทพฯ: สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556), 62-63.

⁵ ศิบัติ นพประเสริฐ, *ความมั่นคงของมนุษย์: การค้ามนุษย์ในไทย* (กรุงเทพฯ: โครงการความมั่นคงศึกษา, 2553), 23.

⁶ นภา เศรษฐกร, *ทิศทางใหม่ในการป้องกันแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์* (กรุงเทพฯ: โครงการความมั่นคงศึกษา, 2550), 50.

2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กของประเทศไทย มีดังนี้

2.2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 มีสาระสำคัญดังนี้

1) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานร่วมรักษาการตามกฎหมาย ซึ่งการเพิ่มรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานร่วมรักษาการมีผลทำให้กระทรวงแรงงานมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้ในการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2) กำหนดลักษณะการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อเป็นการป้องกันและขจัดการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จึงกำหนดลักษณะการกระทำที่เป็นความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการไว้เป็นการเฉพาะ

3) กำหนดข้อยกเว้นฐานความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้สอดคล้องกับอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930 โดยไม่ใช้บังคับกับงานหรือบริการซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร งาน หรือบริการ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติหน้าที่พลเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมาย งาน หรือบริการ อันเป็นผลมาจากคำพิพากษาของศาลหรือที่ต้องทำในระหว่างการต้องโทษตามคำพิพากษาของศาล ตลอดจนรวมถึงงานหรือบริการเพื่อประโยชน์ในการป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือในกรณีที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือในขณะประเทศอยู่ในภาวะสงครามหรือการรบ

4) กำหนดลักษณะความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการอันเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยกำหนดให้ความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามมาตรา 6/1 ที่เป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ เป็นความผิดที่เป็นมูลเหตุ เป็นที่มา หรือเป็นฐานก่อให้เกิดหรือให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินจากการกระทำหรือเป็นความผิดหลักที่นำเอากฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไปบังคับกับเงินหรือทรัพย์สินเพื่อดำเนินการขอให้ทรัพย์สินจากการกระทำความผิดฐานดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินเช่นเดียวกับความผิดมูลฐานอื่น ๆ เช่น ความผิดมูลฐานค้ามนุษย์ ค้ายาเสพติด การพนัน การก่อการร้าย

5) ให้นำมาตรการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายในความผิดฐานค้ามนุษย์และวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์มาใช้บังคับกับความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกัน

และปราบปรามการบังคับใช้แรงงาน การดำเนินคดีอาญา และการกำหนดมาตรการในการคุ้มครองและเยียวยาผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามแนวทางเดียวกับผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์⁷

2.2.2 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ผู้ปกครองต้องให้การอุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนและพัฒนาเด็กที่อยู่ในความปกครองตามสมควรแก่ชนบทรณะนิยมประเพณีและวัฒนธรรมแห่งท้องถิ่นรวมถึงการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กมิให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ และผู้ปกครองต้องไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งเด็กไว้หรือละเลยไม่ดูแลเด็ก ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดมีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงดูแลตรวจสอบสถานที่ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนด นอกจากนี้ยังกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่อคุ้มครองเด็กทั้งทางด้านร่างกายจิตใจ ชื่อเสียงหรือสิทธิประโยชน์อื่นของเด็ก เช่น ห้ามบุคคลใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมเด็ก ห้ามบุคคลใดบังคับ ชูเกียรติ ส่งเสริม หรือยินยอมให้เด็กประพฤติตนไม่สมควรหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิดในด้านต่าง ๆ เป็นต้น และเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวนี้ จึงได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจและหน้าที่พิเศษบางประการ เช่น อำนาจในการตรวจค้นสถานที่ มีหนังสือเรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ เรียกให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ เป็นต้น

2) การสงเคราะห์เด็ก ได้กำหนดลักษณะของเด็กที่พึงได้รับการสงเคราะห์ไว้และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสงเคราะห์เด็ก โดยการสงเคราะห์ในเบื้องต้นเป็นการกำหนดสถานที่อยู่ของเด็กซึ่งต้องพิจารณาตามความเหมาะสมเพื่อให้การช่วยเหลือ สงเคราะห์ พัฒนา และฟื้นฟูต่อไป โดยต้องมีการสืบเสาะและพินิจเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัวเพื่อหาวิธีการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ

3) การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กำหนดลักษณะของเด็กที่พึงได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ โดยในกรณีมีการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจแยกตัวเด็กจากครอบครัวและต้องรับจัดให้มีการตรวจรักษาทางร่างกายและจิตใจ หลังจากนั้นต้องจัดให้เด็กอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อหาวิธีการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กต่อไป ส่วนในกรณีที่พบเห็นเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว ถ้าเห็นว่าเด็กจำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพหรือเห็นว่าจำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์เจ้าหน้าที่ก็ต้องดำเนินการจัดให้มีการคุ้มครองสวัสดิภาพหรือการสงเคราะห์ต่อไป ในกรณีที่มอบตัวเด็กให้แก่ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ยินยอมรับเด็กไปปกครองดูแลอาจมีการแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพแก่เด็กและอาจมีการวางข้อกำหนดเพื่อป้องกันมิให้เด็กมีความประพฤติเสียหายหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด

⁷ กองนิติการ กระทรวงแรงงาน, “แผนการจัดการความรู้ เรื่อง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 พ.ศ. 2562 และพิธีสาร ค.ศ. 2014 ส่วนเสริมอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 29 ว่าด้วยแรงงานบังคับ ค.ศ. 1930,” แก้ไขครั้งล่าสุด 2563, สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2566, <https://www.legal.labour.go.th/attachments/article/597/KM004.pdf>

4) ผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการแต่งตั้งผู้คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กเพื่อกำกับดูแลเด็ก โดยอาจแต่งตั้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่ นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลที่สมัครใจและมีความเหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้มีการกำหนดห้ามมิให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเปิดเผยภาพหรือข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับเด็ก หรือผู้ปกครองในลักษณะที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่เด็กหรือผู้ปกครอง

2.3 ข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

อนุสัญญาฯ นี้จะส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันในประเทศสมาชิกเพื่อต่อสู้กับกระบวนการค้ามนุษย์⁸ ข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 มีสาระสำคัญดังนี้

2.3.1 วัตถุประสงค์ของข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

เพื่อป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก และให้มีการลงโทษผู้ค้าอย่างยุติธรรมและเหมาะสม คุ้มครอง และช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ด้วยการเคารพต่อสิทธิมนุษยชนของผู้เสียหายอย่างเต็มที่ และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบรรดาภาคีให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว โดยบรรดาภาคีตกลงกันว่ามาตรการที่ระบุไว้ในอนุสัญญานี้ต้องถูกตีความและใช้บังคับในลักษณะที่สอดคล้องกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติซึ่งได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ และในระดับภูมิภาคโดยเฉพาะต่อบุคคลบนพื้นฐานที่ว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์⁹

2.3.2 มาตรการดำเนินงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

มาตรการดำเนินงานตามข้อกำหนดของอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 มีสาระสำคัญ ได้แก่ 1) จัดตั้งศูนย์เครือข่ายระดับภูมิภาคเพื่อการป้องกันและขจัดกระบวนการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก, 2) จัดทำมาตรการคุ้มครองเพื่อไม่ให้มีการกระทำการใดที่ขัดต่อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางอื่น ๆ ที่ออกให้โดยหน่วยงานราชการ, 3) จัดให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการอพยพเข้าเมืองของประชากร แนวโน้มและรูปแบบของการอพยพ การเสริมสร้างความเข้มแข็งในเรื่องการควบคุมตามแนวชายแดน กลไกในการติดตามผล และการบังคับใช้กฎหมาย, 4) กระชับความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง, 5) แยกผู้ที่ถูกเป็นเหยื่อออกจากกลุ่มผู้กระทำผิดและสืบหาประเทศต้นทางและสัญชาติของเหยื่อเพื่อเป็นหลักประกันว่าเหยื่อจะได้รับการปฏิบัติเยี่ยงมนุษย์และได้รับการช่วยเหลืออย่างพอเพียงในเรื่องของการรักษาพยาบาล หรือเรื่องอื่น ๆ รวมถึงการส่งกลับประเทศต้นทางภายในเวลาอันรวดเร็ว, 6) ดำเนินการเพื่อปกป้องศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนของผู้ที่ถูกเป็น

⁸ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก มีผลบังคับใช้แล้ว,” แก๊ซเซตราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 130, หน้า 1, 9 พฤษภาคม 2566, <https://www.lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?id=122&Type=1/>

⁹ กระทรวงแรงงาน, “อนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก,” แก๊ซเซตราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 130, หน้า 1, 9 พฤษภาคม 2566, https://www.ccpl.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/4/2020/01/article_20170619094226.pdf/

เหยื่อกระบวนการค้ามนุษย์, 7) ใช้มาตรการที่เข้มงวดเพื่อจัดการกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการค้ามนุษย์และกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้ผู้กระทำผิดนั้นได้รับการลงโทษ และ 8) จัดทำมาตรการเพื่อระงับความร่วมมือในระดับภูมิภาคและในระดับโลกในการป้องกันและจัดการค้ามนุษย์¹⁰

2.4 มาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ของประเทศ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

2.4.1 มาตรการป้องกันการการค้ามนุษย์ของประเทศ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

1) สร้างความตระหนักรู้ในสังคมตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

จัดทำโครงการรณรงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ เช่น ความเสี่ยงของการตกเป็นเหยื่อ วิธีการป้องกันตัว และสิทธิของเหยื่อใช้สื่อสาธารณะ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อออนไลน์ และสิ่งพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลและเพิ่มการเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่มผลิตภัณฑ์สื่ออินโฟกราฟิกส์ วิดีโอ และ สารคดีสั้นเกี่ยวกับการป้องกันการการค้ามนุษย์ เพื่อลดการตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ เช่น โครงการประชาสัมพันธ์การต่อต้านการค้ามนุษย์¹¹ เครือข่ายชุมชนต่อต้านการค้ามนุษย์ และศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 ตลอด 24 ชั่วโมง

2) การแก้ไขปัจจัยเสี่ยงตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

2.1) การส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจ (Economic Empowerment)

พัฒนาอาชีพในชุมชน โดยส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพสำหรับกลุ่มเสี่ยง เช่น สตรีในพื้นที่ชนบท แรงงานย้ายถิ่น และผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา¹² สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน สนับสนุนการเข้าถึงสินเชื่อหรือทุนขนาดเล็กเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการสร้างอาชีพและรายได้ที่มั่นคง และเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง มีการตั้งหน่วยงานที่เฝ้าระวังและตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดการการค้ามนุษย์ เช่น ชุมชนชายแดน ตลาดแรงงาน และสถานบริการ¹³

¹⁰ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “สรุปสาระสำคัญของปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็ก,” แก้ไขครั้งล่าสุด 2558, สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2566, https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/8906/10904.pdf/

¹¹ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, “ขอบเขตของงาน เรื่อง จัดจ้างผลิตภัณฑ์ประชาสัมพันธ์การต่อต้านการค้ามนุษย์เพื่อเผยแพร่บนเครื่องบินและบริการขนส่งสาธารณะ ด้วยวิธีประกวดราคาอิเล็กทรอนิกส์,” แก้ไขครั้งล่าสุด 2562, สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/25337/22005.pdf/

¹² กรมการพัฒนาชุมชน, “การส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน,” แก้ไขครั้งล่าสุด 2562, สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2566, https://www.chumchon.cdd.go.th/wp-content/uploads/sites/106/2019/06/190618181254_การส่งเสริมสัมมาชีพชุมชนสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.pdf/

¹³ กรมการปกครอง, “แนวทางการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 8 มาตรการ,” แก้ไขครั้งล่าสุด 2562, สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2566, <https://multi.dopa.go.th/gloc/assets/modules/news/uploads/012c5e9e1029217b09c8377edd48eece618408b9c207c1164412292624952899.pdf/>

2.2) การส่งเสริมการศึกษา (Education Access)

การศึกษาภาคบังคับ ส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เข้าถึงได้สำหรับเด็กทุกคน รวมถึงเด็กในพื้นที่ห่างไกลและกลุ่มเปราะบาง การพัฒนาทักษะชีวิตให้ความรู้และทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การป้องกันการถูกหลอกลวงและการแสวงหาประโยชน์ การฝึกอาชีพจัดโครงการฝึกทักษะด้านอาชีพที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อช่วยให้ประชาชนมีทางเลือกที่ดีกว่า¹⁴

2.3) การเสริมสร้างระบบสวัสดิการสังคม (Social Welfare Strengthening)

การสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง ให้บริการสวัสดิการสังคม เช่น ที่พักพิง การดูแลเด็ก และการรักษาพยาบาลแก่กลุ่มที่ขาดโอกาส และการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนที่ช่วยเผื่อระวังและสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง¹⁵

3) มาตรการปราบปราม (Prosecution) ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558

3.1) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เพิ่มบทลงโทษในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสตรีและเด็ก หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ

3.1.1) ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 มีการกำหนดนิยามการกระทำความผิด การจัดหา ขนส่ง จำหน่าย หรือรับบุคคลใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การค้าประเวณี การบังคับขอรหัส การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ หรือการค้าส่วนอวัยวะ และมีบทกำหนดโทษโดยผู้กระทำความผิดต้องรับโทษจำคุก ตั้งแต่ 4 ปี ถึง 20 ปี และปรับตั้งแต่ 400,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของการกระทำ หากการกระทำดังกล่าวส่งผลให้เหยื่อได้รับอันตรายถึงชีวิต โทษจะเพิ่มขึ้นเป็น จำคุกตลอดชีวิต หรือ ประหารชีวิต

3.1.2) กรณีที่เกี่ยวข้องกับสตรีและเด็ก

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 7 มีการกำหนดการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก การกระทำใด ๆ ต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีเพื่อแสวงหาประโยชน์ถือว่าเป็นความผิดโดยไม่ต้องพิจารณาว่าเด็กนั้นยินยอมหรือไม่ หากเหยื่อเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี หรือเด็กอายุ

¹⁴ ปริญญช ดิพรมกุล, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน,” แก๊ซครั้งล่าสุด 2558, สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2566, https://www.dsd.go.th/sakonnakhon/Region/Download_Km/1476/

¹⁵ พงศ์ศุภี จีระวัฒน์รักษ์, “เติมเต็มคุณภาพชีวิตเด็กกลุ่มครัวเรือนเปราะบาง สู่การสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งของสังคมไทย,” แก๊ซครั้งล่าสุด 2566, สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2566, <https://www.thaihealth.or.th/fullfill-childrentlife/>

ต่ำกว่า 13 ปี บทลงโทษจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีบทกำหนดโทษให้โทษจำคุก ตั้งแต่ 8 ปี ถึง 20 ปีและปรับตั้งแต่ 800,000 บาท ถึง 2,000,000 บาท หากเหยื่อได้รับบาดเจ็บสาหัส โทษจำคุก 15 ปี ถึง 20 ปี หรือจำคุกตลอดชีวิต หรือหากการกระทำส่งผลให้เหยื่อเสียชีวิต โทษ จำคุกตลอดชีวิต หรือ ประหารชีวิต

3.1.3) กรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 52 มีการกำหนดเกี่ยวกับการกระทำผิดโดยเจ้าหน้าที่รัฐ หากเจ้าหน้าที่รัฐมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เช่น ช่วยเหลือ สนับสนุน หรือปกปิดการกระทำดังกล่าว ถือว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงและมีบทลงโทษที่เพิ่มขึ้น และมีการกำหนดโทษ ให้จำคุกเพิ่มขึ้นจากมาตรฐานเดิม อีกหนึ่งในสามของโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายกรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย การกระทำความผิดดังกล่าวถือเป็นความผิดหนักที่ต้องถูกดำเนินคดีทางอาญาและวินัยอย่างเคร่งครัด

3.1.4) แนวทางการดำเนินคดี

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีการกำหนดแนวทางการดำเนินคดี ได้แก่ 1) การสอบสวนและสืบสวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ สำนักงานอัยการ และศาล มีหน้าที่สอบสวนและดำเนินคดีผู้กระทำผิดตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดใช้หลักฐานและข้อมูลที่ได้จากเหยื่อหรือพยานอย่างเหมาะสมเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด 2) การปกป้องเหยื่อจัดให้มีการคุ้มครองเหยื่อที่อาจได้รับอันตรายจากการเปิดเผยข้อมูลในกระบวนการยุติธรรมไม่เปิดเผยชื่อหรือรายละเอียดของเหยื่อเพื่อความปลอดภัยและป้องกันการถูกตีตรา และ 3) การฟื้นฟูและการช่วยเหลือเหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการค้ามนุษย์จะได้รับการดูแลฟื้นฟูทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจ และอาชีพ

3.2) การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ

3.2.1) การฝึกอบรมเฉพาะด้าน

การสืบสวนและสอบสวน ฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสืบสวนสอบสวนที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เช่น การรวบรวมพยานหลักฐาน การใช้เทคโนโลยีสืบสวน และการวิเคราะห์เครือข่ายอาชญากรรมข้ามชาติ การให้ความช่วยเหลือเหยื่อ ฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อเหยื่อที่อ่อนไหว เช่น สตรี และเด็ก เพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและป้องกันการเกิดความเสียหายทางจิตใจการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ในด้านการประสานงานข้ามหน่วยงาน เช่น ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หน่วยงานแรงงาน และศูนย์พักพิง อบรมเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และกฎหมายแรงงาน รวมถึงสนธิสัญญาระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาอาเซียน (ACTIP) การจัดอบรมในระดับสากล ส่งเจ้าหน้าที่เข้าร่วมการฝึกอบรมในระดับสากล

3.2.2) การจัดตั้งศูนย์ประสานงาน

จัดตั้งศูนย์ที่ทำหน้าที่เฝ้าระวัง สืบสวน และดำเนินการเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เช่น กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์¹⁶ ซึ่งเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ในประเทศไทย ศูนย์ประสานงานป้องกันการค้ามนุษย์ในพื้นที่ชายแดน เช่น ในจังหวัดที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน และมีการประสานงานระหว่างประเทศมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-Stop Service Center) เพื่อช่วยเหลือเหยื่อและประสานงานในการส่งตัวกลับประเทศต้นทาง สนับสนุนการประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ในประเทศอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายการค้ามนุษย์

3.3) มาตรการคุ้มครองเหยื่อ (Protection)

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีมาตรการคุ้มครองเหยื่อ (Protection) ดังนี้ 1) การช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อ โดยจัดให้มีศูนย์ช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในทุกภูมิภาคของประเทศให้บริการด้านการแพทย์ การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และการส่งเสริมอาชีพแก่เหยื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับเหยื่อที่ต้องการดำเนินคดี, 2) การป้องกันการกลับไปตกเป็นเหยื่อซ้ำ สนับสนุนการส่งตัวเหยื่อกลับประเทศต้นทางอย่างปลอดภัยและเหมาะสมพัฒนาโครงการฟื้นฟูระยะยาว เช่น การฝึกอาชีพและการศึกษาสำหรับเหยื่อ และ 3) การคุ้มครองเด็กและสตรี กำหนดมาตรการพิเศษในการดูแลเด็กและสตรี เช่น การจัดหาที่พักพิงเฉพาะสำหรับกลุ่มเปราะบางห้ามการเปิดเผยข้อมูลของเหยื่อเพื่อป้องกันการถูกคุกคามหรือถูกตีตราในสังคม¹⁷

3.4) มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มีมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศความร่วมมือ ได้แก่ 1) ในระดับอาเซียน ปฏิบัติตามกรอบการทำงาน และแผนปฏิบัติการระดับภูมิภาคส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวกรอง และเทคโนโลยีระหว่างประเทศสมาชิก, 2) ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศ ในการดำเนินการปราบปรามและป้องกันการค้ามนุษย์รับทราบสนับสนุนด้านเทคนิคและงบประมาณจากองค์กรระหว่างประเทศ และ 3) การลงนามและการปฏิบัติตามสนธิสัญญาประเทศไทยเป็นภาคี และสนธิสัญญาระหว่างประเทศอื่น ๆ

3. สรุปผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 ผู้เขียนสามารถสรุปผลและมีข้อเสนอแนะดังนี้

¹⁶ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์, “อำนาจหน้าที่ของกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์,” แก๊ซครั้งล่าสุด 2565, สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2566, <https://www.atpdpolice.com/เกี่ยวกับหน่วยงาน/อำนาจหน้าที่/>

¹⁷ ปริญญา ตีพรหมกุล, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าฝึกอาชีพกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน,” https://www.dsd.go.th/sakonnakhon/Region/Download_Km/1476/

3.1 สรุปผล

จากการศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 พบว่าประเทศไทยมีมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 โดยสร้างความตระหนักรู้ในสังคมจัดทำโครงการรณรงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 มาตรา 6 มีการกำหนดนิยามการกระทำความผิด การจัดหาขนส่ง จำหน่าย หรือรับบุคคลใดเพื่อแสวงหาประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ การแก้ไขปัจจัยเสี่ยง เช่น การส่งเสริมโอกาสทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการศึกษา พัฒนาอาชีพในชุมชน โดยส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพสำหรับกลุ่มเสี่ยง เช่น สตรีในพื้นที่ชนบท แรงงานย้ายถิ่น และผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา และการเสริมสร้างระบบสวัสดิการสังคม การสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง ให้บริการสวัสดิการสังคม เช่น ที่พักพิง การดูแลเด็ก และการรักษาพยาบาลแก่กลุ่มที่ขาดโอกาส และการจัดตั้งเครือข่ายชุมชนส่งเสริมการสร้างเครือข่ายชุมชนที่ช่วยเฝ้าระวังและสนับสนุนกลุ่มเปราะบาง รวมถึงมีมาตรการปราบปราม โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด เพิ่มบทลงโทษในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาประโยชน์จากสตรีและเด็ก หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของที่รัฐ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีมาตรการคุ้มครองเหยื่อ การช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อ โดยจัดให้มีศูนย์ช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ในทุกภูมิภาคของประเทศให้บริการด้านการแพทย์ การฟื้นฟูสภาพจิตใจ และการส่งเสริมอาชีพแก่เหยื่อให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายสำหรับเหยื่อที่ต้องการดำเนินคดี, 2) การป้องกันการกลับไปตกเป็นเหยื่อซ้ำ สนับสนุนการส่งตัวเหยื่อกลับประเทศต้นทางอย่างปลอดภัยและเหมาะสมพัฒนาโครงการฟื้นฟูระยะยาว เช่น การฝึกอาชีพและการศึกษาสำหรับเหยื่อ และ 3) การคุ้มครองเด็กและสตรี กำหนดมาตรการพิเศษในการดูแลเด็กและสตรี เช่น การจัดหาที่พักพิงเฉพาะสำหรับกลุ่มเปราะบางห้ามการเปิดเผยข้อมูลของเหยื่อเพื่อป้องกันการถูกคุกคามหรือถูกตีตราในสังคมและมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ

3.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องมาตรการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ ตามอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก พ.ศ. 2558 ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.2.1 เห็นควรส่งเสริมให้มีการสร้างความตระหนักรู้ในสังคมและการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการค้ามนุษย์ให้เข้าถึงประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสตรีและเด็ก เพื่อลดการเกิดปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

3.2.2 เห็นควรมีมาตรการเสริมในจัดให้มีการคุ้มครองประพจน์หรือควบคุมพฤติกรรมของผู้ที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์โดยเฉพาะสตรีและเด็กโดยหลังจากพ้นโทษ

References

Ban Talohalo School. "Summary of the Child Protection Act B.E. 2546." Last modified March 15, 2020. Accessed April 21, 2023. <https://www.bantalohhalo.thai.ac/client-upload/bantalohhalo/uploads/files/12คุ้มครองเด็ก.pdf/> [In Thai]

-
- Human Trafficking Suppression Division. “The Powers and Duties of the Human Trafficking Suppression Division.” Last modified January 9, 2022. Accessed August 2, 2023. <https://www.atpdpolice.com/เที่ยวภทหน่วยงาน/อำนาจหน้าที่/> [In Thai]
- Ministry of Labor. “ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children.” Last modified June 12, 2017. Accessed May 20, 2023. https://www.ccpl.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/4/2020/01/article_20170619094226.pdf/ [In Thai]
- Ministry of Social Development and Human Security. “Summary of the ASEAN Declaration on Combating Trafficking in Persons, Especially Women and Children.” Last modified June 22, 2015. Accessed May 20, 2023. https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/8906/10904.pdf/ [In Thai]
- Napa Setthakorn. *New Direction for Preventing and Solving Human Trafficking Problems*. Bangkok: Security Studies Project, 2007. [In Thai]
- National Defence Studies Institute. *Human Trafficking in Thailand: Factors, Tools and Mechanisms for Resolving*. Bangkok: National Defence Studies Institute, 2013. [In Thai]
- National Science and Technology Development Agency. “Human Trafficking Problem in Thailand.” Last modified July 23, 2021. Accessed March 2, 2023. <https://www.researchcafe.tsri.or.th/inequality-of-men/> [In Thai]
- Office of the Council of State. “ASEAN Convention Against Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Now in Force.” Last modified Mar 3, 2017. Accessed May 9, 2023. <https://www.lawforasean.krisdika.go.th/Content/View?Id=122&Type=1/> [In Thai]
- Pongsulee Jiravattanak. “Fullfilling the Quality of Life of Children in Vulnerable Households Towards Creating a Strong Foundation for Thai Society.” Last modified June 11, 2023. Accessed June 20, 2023. <https://www.thaihealth.or.th/fullfill-childrenlife/> [In Thai]
- Priyanuch Deepromkul. “Factors Affecting the Decision to Enter the Department of Skill Development Vocational Training.” Last modified January 12, 2015. Accessed June 14, 2023. https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/article_attach/8906/10904.pdf/ [In Thai]
- Sipdee Nopprasert. *Human Security: Human Trafficking in Thailand*. Bangkok: Security Studies Project, 2010. [In Thai]
- Thai Government. “Network for Human Trafficking Problem Solving in Chiang Rai Province.” Last modified July 17, 2021. Accessed May 25, 2023. <https://www.thaihealth.or.th/fullfill-childrenlife/> [In Thai]